

...i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem

Veileder for barnehagens samarbeid
med foreldre som ikke bor sammen

Foreldresamarbeid til beste for barnet

I Rammepleanen for barnehagen står det: *Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings – og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.* Det er foreldrene som har ansvaret for barns oppdragelse. Dette prinsippet er nedfelt i barnekonvensjonen og barneloven. Barnehagen representerer et kompletterende miljø i forhold til hjemmet. Barnehagen må vise respekt for ulike familieformer.

Det kan i enkelte tilfeller være vanskelig for de ansatte i barnehagene å vite hvordan de skal forholde seg til foreldre som ikke bor sammen. Dette veiledningsheftet skal sikre at barnehagene har kunnskap om innholdet i begrepene bostedforelder, foreldreansvar, fast bosted og samværsavtale. Denne kunnskapen er en nødvendig betingelse for at barnehagene skal kunne oppfylle sin informasjons-, veilednings- og taushetsplikt i forhold til foreldre som ikke bor sammen.

Barnehagen rådes til å fylle ut vedlagte skjema (siste side) i samarbeid med foreldrene slik at barnehagen har nødvendig informasjon om foreldres avtaler knyttet til bosted og samvær.

Noen ganger kan foreldre selv faktisk være usikre på hvordan akkurat deres barn er registrert / hva som er avtalt, da kan forelderens kontakte folkeregisteret for å få informasjon om bosted og foreldreansvar.

Dersom ansatte i barnehagen er usikre på hvordan forholde seg i spørsmål knyttet til foreldres utøvelse av samvær og andre forhold regulert gjennom Lov om barn og foreldre, så kan Oppvekstkontoret i Kristiansand kommune kontaktes.

Foto: Anders Martinsen fotografer

1. BOSTEDSFORELDER og begrepene samværforelder og daglig omsorg

Det er Lov om barn og foreldre (barneloven) som regulerer forholdet mellom barn og foreldre når foreldre ikke bor sammen. Bostedsforelder er den som har barnet registrert på sin adresse.

Samværsforelder er den som ikke har felles adresse med sine barn men som barnet har rett til å være sammen med uavhengig av tidsomfang (f eks fra helgesamvær til 50/50 deling av tid).

Den som til enhver tid har barnet hos seg utøver dermed den daglige omsorgen. Begrepet "*daglig omsorg*" handler altså ikke om hvor barnet bor, men hvem som til enhver tid utøver daglig omsorg på vegne av bostedsforelder.

2. FORELDREANSVAR

Foreldreansvar er den rett og plikt foreldrene har til å bestemme for barnet i personlige forhold og er fortsatt barnets verge.

Personlige forhold vil si saker som for eksempel:

- hvor barnet skal bo
- navnespørsmål
- innmelding og utmelding av trossamfunn - foreninger
- utstedig av pass
- behandling , medisinske inngrep
- valg av type barnehage (dersom det er spesielle livssynsbarnehager)
- flytting

FELLES FORELDREANSVAR

Foreldre som er gift eller samboende (felles adresse i folkeregisteret) når barnet blir født har automatisk felles foreldreansvar.

Alle foreldre som er gift må ha felles foreldreansvar.

Når de flytter fra hverandre vil begge fortsatt ha foreldreansvar dersom de ikke avtaler at mor eller far skal ha foreldreansvar alene.

En slik avtale må være sendt til folkeregisteret for å være gyldig.

Hvis de ikke blir enig om dette, kan de be domstolen om å avgjøre spørsmålet. Før en fremmer sak gjennom domstolsapparatet må paret da ha vært til mekling.

Foreldre som ikke bor sammen når barnet blir født kan avtale at de skal ha felles foreldreansvar og sende melding om dette til folkeregisteret. Dette gjelder også foreldre som pga tidligere regelverk ikke har felles foreldreansvar.

Mer informasjon om dette kan en finne på www.bld.dep.no

KONSEKVENSER FOR BARNEHAGEN NÅR FORELDRENE HAR FELLES FORELDREANSVAR

- Begge foreldre har samme rett til å delta på foreldremøter
- Begge foreldrene er valgbare til samarbeidsutvalg og lignende
- Begge foreldre skal inviteres til arrangementer og tilstelninger
- Begge foreldre har rett til samme opplysninger fra barnehagen.
- Begge foreldre har rett til opplysninger om barnet og barnets forhold i barnehagen, men ikke opplysninger om den andre forelderens eller barnets hjemmesituasjon.
- Samtykke fra begge foreldre ved henvisning til PPT

Foto: Anders Martinsen fotografer

FORELDREANSVAR ALENE

Det er kun i sjeldne tilfeller at den ene forelder har foreldreansvar alene. Det kan f.eks. være at foreldrene ikke var gift eller samboende når barnet ble født (gjelder kun barn født før 1.1.2006 og foreldrene ikke inngikk en avtale om felles foreldreansvar).

Den ene parten kan også ha foreldreansvar alene etter et samlivsbrudd dersom foreldrene har gjort en avtale om det. I enkelte tilfeller foreligger det en rettslig avgjørelse på at bare den ene forelder skal ha foreldreansvar.

KONSEKVENSER FOR BARNEHAGEN NÅR BARE DEN ENE FORELDEREN HAR FORELDREANSVAR

- Den som ikke har foreldreansvar har rett til opplysninger om barnet og barnets forhold i barnehagen, men ikke opplysninger om den andre forelder eller barnets hjemmesituasjon. Bestemmelsen gjelder også om vedkommende ikke har samværsrett til barnet.
- Den som ikke har foreldreansvar kan delta på foreldremøter dersom den andre forelder gir sitt samtykke til det.
- Barnehagen kan nekte å gi opplysninger dersom det kan være til skade for barnet. Uttrykket dekker ikke bare de situasjoner der opplysningene kan tenkes brukt direkte mot barnet. Det dekker også situasjoner der opplysningene kan tenkes brukt mot den som har foreldreansvar, der dette i neste omgang kan virke til skade for barnets situasjon. En slik nektelse kan påklages til fylkesmannen. En nektelse bør begrunnes skriftlig pga klageadgang.
- I helt spesielle tilfeller kan fylkesmannen bestemme at den som ikke har foreldreansvar skal miste retten til opplysninger om barnet. Dette kan skje hvis opplysningsretten er misbrukt, eller hvis foreldrene har meget store konflikter.

3. NY SAMBOER/ EKTEFELLE

Ny samboer/ektefelle har ikke krav på å delta i felles foreldresamtale/ møter når den andre som har del i foreldreansvaret ikke godtar dette. Dette betyr at dersom to foreldre med felles foreldreansvar begge ønsker å møte på det samme foreldremøte, må det legges til grunn at hver av dem kan motsette seg at det også møter en tredjeperson. Ny samboer/ ektefelle, eventuelt andre kan delta i foreldresamtale /møte dersom det bare er den ene forelderens som skal ha samtale og vedkommende gir samtykke til at ny samboer/ektefelle kan delta på møtet.

4. FAST BOSTED HOS BEGGE FORELDRE

Foreldre kan gjøre avtale om at barnet skal bo fast hos begge foreldrene (barneloven §36). En slik avtale forutsetter selvsagt enighet og det lages en egen avtale mellom dem. Fast bosted hos begge krever ikke at samværsordningen er delt. Barnet har fortsatt bostedsadresse i folkeregisteret hos kun en av foreldrene. Ønsker kun den ene av foreldrene å endre avtalen om fast bosted hos begge, må denne søke hjelp i rettsstystemet. Forut for å reise sak må foreldrene gjennomføre mekling. Barnehagen må forholde seg til inngått avtale inntil ny avtale eller kjennelse fra retten foreligger.

KONSEKVENSER FOR BARNEHAGEN

Ved delt fast bosted skal barnehagen forholde seg til begge foreldrene på lik linje som om de voksne faktisk bor sammen. Dette gjelder også praktiske forhold som henting/ bringing, beskjeder i forhold til klær, utstyr, turer , samtaler etc.

5. SAMVÆRSRETT

En samværsavtale kan ha ulik ramme;

- Muntlig avtale mellom foreldre
- Skriftlig avtale mellom foreldre
- Avtale stadfestet av Fylkesmannen
- Slutning fra rettsinstans

HVA ER SAMVÆRSRETT?

Barneloven gir barnet rett til samvær med begge foreldrene, også når foreldrene ikke bor sammen. Foreldrene kan fritt avtale hva slags samværsordning de ønsker å ha (se pkt. vedr bostedforelder).

Utgangspunktet er at samværet skal skje ut fra hva som vil være best for barnet. Begge foreldrene har ansvar for at samværsretten blir oppfylt og at avtalen dem i mellom overholdes.

KONSEKVENSER FOR BARNEHAGEN

Samværsretten kan ha konsekvenser for barnehagen dersom det er avtalt at den som har samvær skal hente barnet i barnehagen.

I slike tilfeller bør barnehagen ha skriftlig dokumentasjon fra foreldrene. Når barnehagen har behov for å kontakte en av barnets foreldre i løpet av barnehagedagen knyttet til barnets sykdom e l, så er det den forelderen som skal hente barnet som i utgangspunktet skal kontaktes.

Foto: Anders Martinsen fotografer

6. HVORDAN BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARN, SAMT SIKRE FORELDRES RETTIGETER, NÅR AVTALER IKKE ER GJORT/ I OVERGANGSFASER

Når barnets foreldre nylig har flyttet fra hverandre, eventuelt når foreldre er uenige om hvordan samvær og bosted skal avtales, vil det i hovedregel ikke foreligge avtaler med en gang. I andre tilfeller vil den ene forelderen gi barnehagen muntlig beskjed om at nåværende avtale ikke skal gjelde. Hovedregel for barnehageansatte må være å forholde seg henting og bringing slik de har gjort tidligere (f eks mens foreldre bodde sammen / før en av foreldrene ga uttrykk for ønsket endring etc) inntil (ny) avtale foreligger. Også i slike overgangsfaser er det den av foreldrene som faktisk har samme adresse som barnet, som er barnets bostedforelder og den andre forelderen er barnets samværsforelder som altså ved samvær utøver daglig omsorg på vegne av bostedforelderen (se tidligere punkt).

NÅR BOSTEDSFORELDER GIR BARNEHAGEN BESKJED OM Å IKKE LA SAMVÆRFORELDER HENTE BARNET

I slike situasjoner må barnehagen få bostedforelder til å bekrefte at han/hun handler ut fra et nødrettsperspektiv. Barnehagen handler da på vegne av bostedforelderen når barnet ikke kan hentes av den andre. Barnehagen må også ansvarliggjøre bostedforelder og be han/ henne straks å henvende seg til barnevern og/eller politi da det kun er for å avverge fare at barnets liv og helse at barnehagen kan utøve slik nødverge på vegne av bostedsforelder.

7. HENVENDELSER FRA ADVOKATER

Erfaringene er at mange advokater henvender seg pr telefon til barnehagen for å få opplysninger i forbindelse med barnefordelingsaker. Det er viktig at barnehagen gir dem beskjed om at de må sende en skriftlig henvendelse. Det bør ikke gis opplysninger pr telefon – heller ikke til advokat. Dersom ansatte i barnehagen blir stevnet som vitne i en barnefordelings sak, er de ikke pliktige til å gi vurderinger – men kun fakta.

Vedlegg:

Skjema til bruk i barnehagen når foreldre ikke bor sammen

FORELDRE SOM IKKE BOR SAMMEN

Barnehagen er kjent med at foreldrene til ikke bor sammen. I den forbindelse har barnehagen behov for en del tilleggsopplysninger for å kunne følge opp sitt ansvar overfor barnet / barna og begge foreldrene. Barnehagen ber med dette om å få tilbakemelding om foreldreansvar, fast bosted, daglig omsorg og samværsavtaler som har betydning for barnehagen.

A. FORELDREANSVAR

Foreldrene har som hovedregel felles foreldreansvar.

..... har felles foreldreansvar sammen med

..... har foreldreansvar alene

B. FAST BOSTED / DAGLIG OMSORG

Barnet / barna er registrert i folkeregisteret hos:

Barnet / barna har delt fast bosted: Ja..... Nei.....

C. SAMVÆRSAVTALE

Hvilken type samværsavtale har dere som medfører at forelder med samværsrett skal hente/bringe barnet i barnehagen?

Juridisk avtale stadfestet av Fylkesmannen eller ved dom fra rettsinstans ; Ja..... Nei

Privat avtale: Ja..... Nei.....

Beskriv hvordan avtalen skal følges i praksis event. legg ved kopi av aktuelt dokument:

.....
.....
.....

D. EVENTUELLE ANDRE OPPLYSNINGER

.....
.....
.....

Dato / underskrift:

Foresatte med daglig omsorg

Ved endringer i avtaler er det viktig at barnehagen blir gjort kjent med endringene, fortrinnsvis skriftlig.